

Relasjoner under koronapandemien

«Hvordan har koronapandemien påvirket barnehagelærerens relasjoner med barna i barnehagen?»

Silje Inderberg Sjøasæther

[kandidatnummer: 2]

Bacheloroppgave

[BHBAC3980]

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Denne oppgaven er skrevet i forbindelse med avslutning på min bachelorutdanning ved Dronning Mauds Minne Høgskole, med fordypning i barndom, helse og livsmestring. Temaet til denne oppgaven er et viktig tema for meg, og omhandler relasjoner under pandemien. Før jeg startet på studiet ved Dronning Mauds Minne Høgskole jobbet jeg som assistent i barnehage, også både før og under nedstigningen av barnehagene i mars 2020. Dette er en av hovedgrunnene til at jeg ønsket å skrive om akkurat dette temaet.

Først vil jeg takke mine informanter, som har åpnet opp om sine tanker og synspunkter knyttet til deres relasjoner med barna i koronapandemien. Jeg vil også takke mine veiledere Laila og Marie, for deres synspunkter og veiledning i prosessen. Mine medstudenter fortjener også en takk, både for oppmuntring og motivasjon under skriving, men også for tre flotte år sammen. Dette har vært en krevende, men lærerik prosess, og jeg hadde ikke klart det uten dere.

Jeg vil også gi en stor takk til Dronning Mauds Minne Høgskole som har bidratt til en viktig del av min utdanning. Om jeg er ferdig med utdanningen eller ikke, er jeg ikke sikker på, men grunnlaget er nå lagt. Dette studiet har vært med på å forme og utvikle meg som person, og som et resultat av dette har jeg blitt mer selvstendig og kreativ. Jeg har også fått en større forståelse for hvilken betydning jeg som voksen vil ha i barnehagen når jeg begynner i jobben som barnehagelærer.

Tusen takk!

Trondheim, april 2023

Silje Sjøasæther

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 Presentasjon av tema og problemstilling	4
1.2 Oppgavens oppbygging.....	4
2. Teori.....	6
2.1 Begrepsavklaring	6
2.2 Voksen-barn-relasjonen i barnehagen.....	7
2.3 Rammebetingelser for barnehager i Norge	8
2.4 Forskning på koronapandemiens konsekvenser for barn og barnehager	10
3. Metode	13
3.1 Valg av metode	13
3.2 Planlegging av datainnsamling	13
3.3 Utvalg av informanter	14
3.4 Beskrivelse av gjennomføring	14
3.5 Analysearbeid.....	16
3.6 Metodekritikk.....	16
3.7 Forskningsetikk	17
4. Funn og drøfting	19
4.1 Relasjoner.....	19
4.1.1 Drøfting	20
4.2 utfordringer	21
4.2.1 Drøfting	22
4.3 Endringer.....	23
4.3.1 Drøfting	24
4.4 Ledelse	24
4.4.1 Drøfting	25
5. Avslutning og konklusjon	27
6. Litteraturliste.....	28
7. Vedlegg	30
7.1 Samtykkeskjema	30

7.2 Intervjuguide 33

1. Innledning

1.1 Presentasjon av tema og problemstilling

Da jeg startet på denne utdanningen hadde jeg jobbet som assistent i barnehage i litt over et halvt år. På bakgrunn av dette visste jeg derfor at dette var en utdanning som var riktig for meg. I løpet av det av de første månedene som assistent kom det et nytt virus til landet, og dette resulterte i mye frykt og usikkerhet i samfunnet. 12. mars 2020 ble barnehager og skoler i Norge stengt ned som en del av de nasjonale tiltakene for å begrense spredningen av koronaviruset. Det ble også innført restriksjoner og tiltak som hele befolkningen måtte følge, for å hindre at viruset spredde seg fra person til person. I slutten av april 2020 begynte barnehagene å åpne gradvis igjen.

Både underveis og i etterkant av pandemien har jeg møtt barnehagelærere og ansatte som har delt sine tanker med meg knyttet til denne situasjonen. Med min bakgrunn som assistent både før, under og etter nedstengingen av barnehager under pandemien, sitter jeg derfor igjen med mine egne tanker og erfaringer knyttet til temaet denne oppgaven dreier seg om. Dette er derfor en av grunnene til at jeg synes det er et tema som er verdt å undersøke, og er nysgjerrig på.

Jeg er særlig interessert i å undersøke barnehagelærere sine relasjoner med barna under, og i etterkant av pandemien. Dette er fordi jeg har hørt ulike tanker og erfaringer knyttet til perioden, samtidig som jeg selv sitter med mine egne erfaringer. Problemstillingen jeg først kom frem til har ikke gått gjennom noen særlige endringer underveis i prosjektet, for jeg visste at det var dette jeg ville undersøke. Problemstillingen ble derfor:

«Hvordan har koronapandemien påvirket barnehagelærerens relasjoner med barna i barnehagen?»

Jeg vil svare på denne problemstillingen ved å drøfte mine funn i lys av relevant teori og forskning.

1.2 Oppgavens oppbygging

Oppgaven består av tre hoveddeler: teori, metode og funn og drøfting. Hver del har egne over- og underoverskrifter for å holde struktur i oppgaven, gjøre den mer leservennlig og tydeliggjøre fokuset for hver seksjon. I teoridelen ser jeg nærmere på teorien jeg mener er relevant for både tematikken og drøftingen. Her vil jeg skrive om barn-voksen-relasjonen i barnehagen, rammebetingelser for barnehager i Norge og forskning på koronapandemiens

konsekvenser for barn og barnehager. Det vil også bli gjort rede for begreper som kan ha behov for utdypning, som koronapandemien, smitteveilederen og trafikklysmodellen. I metoddelen begrunner jeg blant annet mitt valg for metode, og hvordan jeg gjennomførte innsamling av datamaterialet. Her går jeg også inn på hvilke etiske retningslinjer som må bli tatt hensyn til under et forskningsprosjekt. I funn- og drøftingsdelen presenterer jeg de mest relevante funnene jeg har gjort, og drøfter det i lys av teorien som er presentert i kapittel to. Her presenterer jeg funn inndelt i fire temaer, for så å drøfte til hvert tema. Til slutt vil jeg avrunde oppgaven med avslutning og konklusjon for å oppsummere og svare på problemstillingen.

2. Teori

I dette kapittelet vil jeg starte med begrepsavklaring der jeg ser at det kan være behov for utdypning. Videre vil jeg redegjøre for teori, rammebetingelser og forskning som jeg ser på som relevant for å besvare problemstillingen til denne bacheloroppgaven. Her vil jeg se på voksen-barn-relasjonen i barnehagen, og gå inn på hvorfor dette er viktig for barna. Videre går jeg inn på rammebetingelsene for barnehager i Norge, og her er barnehageloven, rammeplan og forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon det jeg går nærmere inn på. Jeg vil senere bruke det som er presentert i dette kapittelet, i kapittel 4. *Funn og drøfting*.

2.1 Begrepsavklaring

Det kan være relevant med begrepsavklaring for å avklare noen begreper som kan ha behov for utdypning. Koronapandemien er et uttrykk som jeg bruker i både problemstillingen og jevnt gjennom hele oppgaven. Koronaviruset, sars-CoV2, ble erklært som en pandemi i mars 2020, og det er vanskelig å definere om den nå er over eller ikke (Tjernshaugen, et al., 2023). Det skjer fortsatt dødsfall som er knyttet til viruset den dag i dag, tre år etter at den ble erklært som en pandemi. Pandemien forårsaket store konsekvenser for blant annet helsen, hverdagen, næringslivet og økonomien til både innbyggerne og bedrifter i landet (Tjernshaugen, et al., 2023).

Smitteveileder og trafikklysmoell er to begreper som også skal bli sett nærmere på. Disse begrepene blir tatt i bruk i forskningsrapporten til Os, Myrvold, Danielsen, Hernes og Winger (2021), som blir sett på i kapittel 2.4. 7. mai 2020 kom Utdanningsdirektoratet ut med den første smitteveilederen for barnehager i Norge. Veilederen ga råd om hvordan en kunne begrense smittespredning av koronaviruset i barnehager, og anbefalte blant annet håndvask, rengjøring av uteleker, eksempel når det gjaldt organisering i kohorter og presisering av enkelte råd. Smitteveilederen ble videre jevnlig oppdatert etter hvert som kunnskapen om viruset utviklet seg, og nye retningslinjer ble iverksatt (Utdanningsdirektoratet, 2022). Smitteveilederen gikk også inn på barnehagens samfunnsrolle, og hvordan de ulike rollene i barnehagen har ansvar.

Trafikklysmoellen er et resultat av utvikling av kunnskap om koronaviruset, og ble innført 29. mai 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2022). Her ble det inndelt tiltak på tre ulike nivå. At ingen syke skal møte i barnehagen, god hygiene og ventilasjon er noen punkter gjentar seg på alle nivåene, altså grønt, gult og rødt nivå. Når det gjelder renhold er grønt nivå det eneste nivået der en gjennomfører dette som normalt, og på gult og rødt er det forsterket. Videre har

nivåene ulike kontaktreduserende tiltak som spesifiserer hva barnehagen skal gjøre og unngå. På gult nivå er det for eksempel begrensninger på antall personer som kan samles, og på rødt nivå blir dette enda mer forsterket ved at bevegelsesfriheten også blir begrenset.

2.2 Voksen-barn-relasjonen i barnehagen

Når vi møter andre mennesker, danner begge parter gjensidige forutsetninger for hverandre. I en relasjon blir det skapt et rom som er betinget av våre opplevelser, utvikling og respons, og i samspillet responderer en til hverandre. Begge partene skaper også egne psykologiske betingelser for den en står i relasjon til, og en påvirker og blir påvirket av hverandre (Schibbye & Løvlie, 2017, s. 20). I barnehagen er voksen-barn-relasjonen en av de viktigste ressursene i arbeidet med å fremme psykisk helse og livsmestring. Her blir mye av barnets grunnleggende behov dekt, som behovet for nærhet og trygghet. Det er også i disse relasjonene barnet lærer best, og der deres motstandsdyktighet utvikles og fremmes. For at barn skal kunne knytte seg til en voksen i barnehagen må en være en del sammen, samtidig som at barnet kjenner at den voksne fanger opp signaler, uttrykk og behov (Drugli & Lekhal, 2018, s. 115-116). Drugli & Lekhal mener at gode trøsteopplevelser når barnet trenger hjelp til følelsesregulering kan være med på å bidra til trygg tilknytning (2018, s. 116).

Relasjoner kan være med på å bidra til barnets utvikling når det gjelder blant annet de emosjonelle, sosiale og kognitive områdene (Størksen, 2018, s. 93). Den emosjonelle utviklingen står sentralt de første leveårene til barnet, og under den tidlige utviklingen er trygghet noe av det viktigste et barn trenger. Regulering av følelser på en hensiktsmessig måte trenger barnet å få plass til i barnehagealder, noe som gradvis vil utvikle seg som et resultat av positive samspill med sine omsorgspersoner. Dette vil også få betydning for barnets samspill med andre barn. Den emosjonelle utviklingen foregår i sammenheng med den sosiale og kognitive utviklingen, der tilknytning også er en viktig utviklingsoppgave. Tilknytning kan omhandle blant annet nære relasjoner mellom barn og voksne (Drugli, 2018, s. 49-50). Den kognitive utviklingen omhandler blant annet språk og selvregulering (Størksen, 2018, s. 80)

Sosial utvikling som begrep kan bli sett på som hvordan mennesker inngår i sosiale samspill med mennesker i sine omgivelser. Her kan en se på hvordan individet blant annet blir mer bevisst seg selv, sine samspill med andre og andres følelser og opplevelser (Størksen, 2018, s. 81). Sosial kompetanse ser på ferdighetene til barnet når det gjelder blant annet samarbeid, selvkontroll, empati og ansvarlighet. Dette begrepet omfatter barnets utvikling av tidligere læring og tilknytningserfaringer, samtidig som det omfatter barnets utvikling av å tilpasse

atferden sin. Sosial kompetanse vil være med på å skape harmoni og balanse i en barnegruppe, og dette ved at barna fortokler situasjoner og justerer sin egen atferd ut ifra dette (Størksen, 2018, s. 81). Selvregulering og sosial kompetanse overlapper hverandre, og dette ved at begge begrepene retter søkelys mot barnets evne til å tilpasse sin atferd. Selvregulering omhandler også det å tenke før en handler (Størksen, 2018, s. 83). Dette vil være sentralt når barnet danner seg relasjoner, både når det gjelder andre barn og voksne.

I gode relasjoner og trygg tilknytning kan sensitivitet være svært sentralt. En sensitiv voksen fanger opp de ulike uttrykkene og signalene som barna gir. Barn uttrykker seg på ulike måter, der noen uttrykk er lett å forstå, og andre er svake eller utydelige (Drugli & Lekhal, 2018, s. 116). Ved at barnet erfarer trygg tilknytning kan dette være med på å påvirke hvordan barnet senere vil oppleve og forstå verden rundt seg, som om det blir filtrert gjennom de tidligere tilknytningserfaringene (Killén, 2012, s. 15).

Killén skriver om foreldre som omsorgsgivere, men som barnehagelærer eller ansatt i barnehagen har en også et ansvar for å ta vare på og støtte barna i deres utvikling – både fysisk og følelsesmessig. En kan heller ikke legge skjul på at det også finnes uttrygg tilknytning. I motsetning til trygge tilknytninger der barn har opplevd omsorgspersoner som lever seg inn i deres opplevelser, responderer og engasjerer seg i deres liv, er dette noe som er vanskelig å finne i en utrygg tilknytning. Her opplever barna omsorgspersoner som ikke er følelsesmessig tilgjengelige og/eller sensitive, eller at de er utilgjengelige eller uforutsigbare (Killén, 2012, s. 15).

Relasjoner er sentralt i barnets utvikling, spesielt i barnehagealder. Voksen-barn-relasjonen er en viktig ressurs for å fremme psykisk helse og livsmestring, og gjennom gode relasjoner kan barnets emosjonelle-, sosiale- og kognitive utvikling fremmes. Her er også trygg tilknytning en forutsetning. Sosial kompetanse og selvregulering er viktige ferdigheter som barna utvikler gjennom positive samspill med sine omsorgspersoner, og ved å være en sensitiv voksen kan en bidra til å skape trygg tilknytning ved å fange opp barnas ulike signaler.

2.3 Rammebetingelser for barnehager i Norge

I Norge er barnehagene underlagt en rekke lover og forskrifter av myndighetene som omfatter ulike regelverk og retningslinjer som skal sikre trygge rammer i barnas oppvekst og kvalitet i barnehagen. Loven om barnehager, forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager er blant de viktigste rammebetingelsene for barnehagene i Norge. Her settes standarden for hva som

forventes av barnehagene i landet, og gir retningslinjer for hvordan de skal drives og organiseres, blir gitt.

Lov om barnehager regulerer driften av barnehager i Norge, og er et viktig verktøy for å sikre at barnehagehverdagen blir god og trygg for barna. Her blir barnehagens formål, ansvar og oppgaver, samt barnas rettigheter i barnehagen fastsatt. Loven fastsetter også hvilke krav det stilles til blant annet det pedagogiske innholdet i barnehagen, arbeidsmåter, foreldresamarbeid, medvirkning og bemanning. Barnehageloven gir barna rett til å delta i planleggingen av sin egen hverdag, sett sammen med alder og forutsetninger (Barnehageloven, 2005). I §1 heter det at barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som allsidig utvikling i samarbeid og forståelse med hjemmet. Barna skal møtes med tillit og respekt, samtidig som barnehagen skal anerkjenne barndommens egenverdi. Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet der barn har muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter. Det skal også bli tatt hensyn til blant annet barnas alder, funksjonsnivå, kjønn og kultur. Videre går loven inn på barnas rettigheter i §3, som medvirkning og hensyn til barnets beste. Foreldrenes medvirkning er også sentralt i §4, og her går det inn på foreldreråd og samarbeidsutvalg. Loven omhandler også retten til blant annet spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring. Barnehageloven ble vedtatt av Stortinget i juni 2005, og trådte i kraft fra 1. januar 2006. Den har siden gått gjennom endringer og justeringer etter hvert som samfunnet og behovene endret seg, som også kan være med å styrke kvaliteten på barnehagetilbudet (Barnehageloven, 2005).

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver beskriver hvilke mål, verdier og oppgaver barnehagen skal ha i Norge. Den er utviklet med utgangspunkt i barnehageloven, og konkretiserer hva som skal være innholdet i barnehagen. Den ble sist revidert i 2017, og gjelder for både offentlige og private barnehager i landet. Rammeplan inneholder en beskrivelse av barnehagens samfunnsmandat og formål, og baseres også på de ulike fagområdene der det blir satt krav til barnehagens pedagogiske innhold og arbeidsmetoder. Fagområdene det blir basert på er kommunikasjon, språk og tekst, kropp, bevegelse, mat og helse, kunst, kultur og kreativitet, natur, miljø og teknologi, antall, rom og form, etikk, religion og filosofi og nærmiljø og samfunn (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet der barna får muligheter for lek, læring og danning, og det skal arbeides for å fremme barnas helse, trivsel og utvikling. Videre legges det vekt på at barnehagen har ansvar for å sikre likeverdige muligheter for alle barn i et

inkluderende miljø der alle barn føler seg sett og hørt. Det blir også gitt retningslinjer når det gjelder samarbeid mellom hjem og barnehage, samt overganger og føringer for barn med særlige behov (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager er en forskrift som gir bestemmelser om antall ansatte i barnehager, og krav til utdanning og kompetanse for ansatte. Den ble kunngjort 30. juni 2017, og trådte i kraft 1. august 2017. Den ble sist endret 1. juni 2021. Forskriften sier at det må være minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Det skal også være minst én ansatt per tre barn under tre år, og minst én ansatt per seks barn over tre år. I forskriften er det også gitt regler for dispensasjon fra kravene om pedagogisk bemanning (Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, 2017).

Barnehageloven, Rammeplan og forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager gir sammen rammer for hvordan barnehagene skal drives i Norge, og understøtter hverandre. Barnehageloven regulerer driften av barnehager i Norge, og fastsetter hvordan de skal drives og organiseres. Rammeplan beskriver hva som skal være innholdet i barnehagen, og er utviklet med utgangspunkt i barnehageloven. Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager gir bestemmelser knyttet til antall ansatte i barnehagene, og krav til utdanning og kompetanse for de ansatte. Lover og forskrifter spiller en viktig rolle for å sikre at barnehagene i landet drives på en trygg måte, og at barna får den oppveksten de har krav på.

2.4 Forskning på koronapandemiens konsekvenser for barn og barnehager

I januar 2021 ble det publisert en forskningsrapport utført av Os, Myrvold, Danielsen, Hernes og Winger ved Oslo Metropolitan University med tittelen *Håndtering og konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager* (2021). Hensikten med denne rapporten var å undersøke hvordan barnehagesektoren håndterte koronapandemien, og hvilke effekter krisen hadde for barn og barnehager. Undersøkelsen består av to deler. Del 1 omhandler undersøkelse av styringsdialogen under pandemien, og i del 2 blir det undersøkt hvordan pandemien har påvirket barn, de ansatte og foreldre gjennom spørreundersøkelser. I denne bacheloroppgaven vil det bli sett nærmere på del 2 som omhandler barnehageundersøkelsen, altså hvordan pandemien har påvirket barn, de ansatte og foreldre – og hvordan det ble håndtert på de barnehagefaglige sidene. I barnehageundersøkelsen ble det satt fokus på å innhente kvalitativt materiale fra ni barnegrupper i seks barnehager. Dette ble det gjennomført

digitalt, og her benyttet de seg av fokussamtaler med pedagogiske ledere og barnehagelærere, foreldreintervju, barnesamtaler og informativ videologg (Os et al., 2021, s. 6).

Del to av rapporten omhandler ulike perioder av pandemien, som barnehagelærernes opplevelser og erfaringer knyttet til blant annet nedstenging og gjenåpning. Det kommer det frem at koronapandemien fikk konsekvenser for barnehagetilbudet, driften av barnehager og barnehagens indre liv (Os et al., 2021, s. 55). 12. mars vedtok Helsedirektoratet at barnehagene skulle stenge fra klokken 18 samme dag, men holdte likvel tilbudet åpent for barn med foreldre/foresatte med samfunnskritiske jobber, og til barn med særlige omsorgsbehov. I rapporten ga barnehagelærerne uttrykk for at informasjonen de mottok om retningslinjene kunne være uklar og motstridende, både knyttet til nedstenging og om tilbudet som beredskapsbarnehager, og at fremtiden gikk fra forutsigbar til uforutsigbar (Os et al., 2021, s. 65). Barnehagene åpnet igjen 20. april, etter litt over fem uker med redusert barnehagetilbud. Her ble det inndelt i grupper, altså kohorter. Det ble også utarbeidet smitteveileder og trafikklysmoell som barnehagen tok i bruk veiledende.

I en usikker tid er det spesielt viktig at barna får muligheter til å danne seg barndomsopplevelser i lek og samspill i møte med andre barn, og dette tok barnehagelærerne og de øvrige barnehageansatte ansvar for. Her hadde de også et ansvar om å delta i den nasjonale dugnaden ved å holde barnehagen åpen og bidra til å hindre smittespredning. Her ga barnehagelærerne uttrykk for at de opplevde deres arbeid som utfordrende og slitsomt, samtidig som det opplevdes meningsfylt (Os et al., 2021, s. 73-74). Til tross for en ny, annerledes og utfordrende hverdag i vanskelige rammer, fremhever likevel barnehagelærerne at de opplever at noen trekk ved barhagens organisering og forutsetninger medførte bedre kvalitet i tilbudet til barna. Her ble organisering og struktur, gruppestørrelse, bemanning og åpningstid trekt frem som positive aspekter ved koronapandemien (Os et al., 2021, s. 77).

Inndeling av kohorter startet med å bestå av noen få barn, til å øke antall barn, for så å kunne regne hele avdelingen som en kohort. I oppstarten av kohorter ble det vurdert som positivt for de yngste barna, og dette ved at de fikk tett oppfølging innenfor trygge rammer med stabile voksne. Dette bidro også til å styrke relasjonene mellom barnehagelærerne og barna, samtidig som at relasjonene mellom barna ble styrket. I små grupper fikk barna muligheten til å bli bedre kjent og utvikle leken over tid, som bidrar til kontinuitet i leken. Det blir også trekt frem noen negative sider knyttet til kohorter, som blant annet det å være alene med ansvaret for barnegruppen hele dagen og at muligheten for å ta pause var utfordrende (Os et al., 2021, s.

77). Det ble derfor etablert samarbeidskohorter der de ansatte kunne hjelpe hverandre, og gruppene kunne være sammen i kortere perioder.

Bemanning og åpningstid henger sammen med hverandre, for under tiden med redusert åpningstiden hadde de ansatte vakter som dekket hele åpningstiden. Den reduserte åpningstiden ga også resultater hos barna, som opplevdes som mer opplagte enn før (Os et al., 2021, s. 79).

Denne rapporten fikk frem at koronapandemien hadde konsekvenser for barnehagetilbudet og driften av barnehager. Det kom frem at nedstengingen av barnehagene opplevdes som utfordrende, og at informasjonen rundt retningslinjer kunne være uklar og motstridende. Likevel klarte barnehageansatte å tilby kvalitet til barna gjennom blant annet inndeling av kohorter, som bidro til tett oppfølging innenfor trygge rammer med stabile voksne. Relasjonene mellom voksne og barn ble også styrket. Det ble trukket frem at organisering og struktur, gruppestørrelse, bemanning og åpningstid var positive aspekter ved koronapandemien – men det kunne likevel være utfordrende.

3. Metode

I dette kapittelet skal jeg gjøre rede for hvilken metode jeg har valgt å bruke for å samle inn datamateriale til oppgaven. Her vil jeg gå inn på hvordan planlegging i forkant av innsamling og valg av informanter ble gjort, for så å videre beskrive hvordan det ble gjennomført. Jeg vil også skrive om hvordan jeg jobbet med analysen, være kritisk til min valgte metode og presentere forskningsetikk som er relevant for oppgaven.

3.1 Valg av metode

I denne oppgaven benyttet jeg meg av en kvalitativ metode, altså intervju. Gjennom kvalitative metoder, for eksempel intervju, kan en få mer detaljerte og utfyllende svar fra informantene knyttet til det en forsker på. Det er også relevant å bruke denne metoden når det forskes på et fenomen en ikke kjenner til så godt, noe som er forsket lite på og når en ønsker å danne seg mer kunnskap rundt hvorfor mennesker handler og tenker som de gjør (Johannessen et al., 2021, s. 23).

Et kvalitativt intervju kan karakteriseres som en samtale med en struktur og et formål, og det kan egne seg godt når en har et formål med å studere blant annet erfaringer og holdninger (Johannessen et al., 2021, s. 105). Til min problemstilling tenkte jeg at det var mest hensiktsmessig å benytte meg av intervju som metode, og dette på grunn av jeg forsker på noe som tar plass tilbake i tid. Jeg ønsker å få mer kunnskap om deres erfaringer med relasjoner til barna under koronapandemien, og gjennom intervju kan jeg få utdypende svar og refleksjoner fra informantene. På denne måten får jeg også sett de individuelle perspektivene til to ulike pedagogiske ledere gjennom individuelle en-til-en-intervju.

3.2 Planlegging av datainnsamling

Før jeg satte i gang med innsamling av data var det nødvendig å lage en intervjuguide. Under utformingen av intervjuguiden var jeg bevisst på å skrive ned åpne spørsmål, slik at informantene fikk frihet til å tolke og svare på spørsmålene slik de selv ønsket. Jeg bestemte meg også tidlig for å bruke intervjuguiden som et utgangspunkt, og ikke som en fastsatt mal jeg måtte følge. Intervjuene kan derfor kategoriseres som semistrukturerte intervju. Under semistrukturerte intervju er intervjuguiden et utgangspunkt, men spørsmål, rekkefølge og tema kan variere. Her kan også forskeren gå frem og tilbake (Johannessen et al., 2021, s. 108).

For at jeg skulle få muligheten til å være helt til stede i intervjuene valgte jeg å sende inn en søknad til SIKT slik at jeg kunne benytte meg av taleopptak. Når denne søknaden skulle

sendes inn måtte jeg legge ved samtykkeskjema og intervjuguide, dette er lagt til som vedlegg (kapittel 7.1 & 7.2).

3.3 Utvalg av informanter

Da det var tid for å finne informanter som ønsket å stille til intervju hadde jeg allerede dannet meg noen tanker om hvem jeg ønsket å intervju. Jeg ønsket å intervju barnehagelærere som jobbet i barnehagen under nedstengingen av barnehager og skoler i mars 2020, og som fortsatt jobber den dag i dag. Det var nødvendig for meg at de jobbet under pandemien, for det er disse barnehageansatte som sitter med kunnskapen og erfaringene jeg var på utkikk etter. Det er de som kan dele sine erfaringer og tanker med meg. Dette kan bli sett på som nøkkelinformanter. Johannesen, Tufte og Christoffersen (2019, s. 69) beskriver nøkkelinformanter som personer som har mye kunnskap knyttet til et fenomen, og som kan ha en reflektert relasjon til innholdet i studien. Jeg sendte derfor ut e-post til barnehager der jeg spesifikt spurte etter barnehagelærere som jobbet i mars 2020 frem til per dags dato, og la ved samtykkeskjemaet jeg hadde utarbeidet. Her kan det være viktig å presisere at to av barnehagene jeg valgte å sende e-post til hadde jeg kjennskap til før.

Datainnsamling er en stor prosess som krever tid, særlig hvis en bruker lydopptaker og skal transkribere intervjuet i etterkant av gjennomføringen. Jeg ønsket derfor å intervju to barnehagelærere, med forbehold om at jeg kunne øke antall informanter hvis jeg ikke fikk nok datamateriale. Informantene vil bli presentert med fiktive navn, og de vil bli kalt Heidi og Ine i oppgaven. Heidi er 47 år gammel og ble ferdig med sin utdanning for 25 år siden. Hun har lang erfaring med både skole og barnehage, og er på sitt fjerde år i den nåværende barnehagen hun jobber i. Her jobber hun med tre- og femåringer på samme avdeling. I 2020 hadde hun tre- og fireåringer på sin avdeling. Ine er 35 år gammel, og ble ferdig med sin utdanning for 12 år siden. Hun jobber på en avdeling med barn på alderen null til tre år, som også var gjeldende i 2020.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Tidlig i forskningsprosjektet bestemte jeg meg for at intervju var den beste metoden å benytte meg av. Dette er noe jeg aldri har gjennomført selv før, så det var nytt for meg. På grunnlag av dette ønsket jeg å sende inn en søknad til SIKT slik at jeg kunne benytte meg av lydopptaker under intervjuet, som kunne være med på å gjøre intervjusituasjonen bedre for både informantene og meg. Her kunne jeg derfor være fullt deltakende i samtalen, uten å måtte tenke på notatskriving underveis. Da jeg skulle sende inn søknad til SIKT måtte jeg

legge ved utarbeidet samtykkeskjema og intervjuguide. Samtykkeskjemaet beskrev hva forskningsprosjektet gikk ut på, og hva jeg ønsket å oppnå med prosjektet (kapittel 7.1). Her kom det tydelig frem at det var frivillig for informanten å delta, hvordan personopplysninger oppbevares og deres rettigheter. Skjemaet ble sendt ut til barnehagene jeg spurte om å delta i intervju, og ble signert på selve intervjuet.

Intervjuguiden besto av ti åpne spørsmål, der de to første spørsmålene handlet om informanten (kapittel 7.2) Dette ga meg mulighet til å danne meg kunnskap om dem og deres bakgrunn, og vi fikk en rolig start på intervjuet der vi også kunne bli bedre kjent. Disse spørsmålene kan kalles faktaspørsmål, som kan være fint å stille i oppstarten av et intervju. Det er i den første fasen av et intervju at relasjoner og tillitsforhold etableres, så her lønner det seg å stille spørsmål som ikke skremmer eller provoserer informanten (Johannessen et al., 2021, s. 112). Videre gikk det over til et overgangsspørsmål der jeg spurte om informanten kunne fortelle om hvordan deres opplevelse av pandemiens oppstart var, og hvordan de jobbet (kapittel 7.2). Dette blir beskrevet som et overgangsspørsmål, der intervjueren prøver å fremme informantens personlige erfaringer og forståelse av virkeligheten (Johannessen et al., 2021, s. 112). Etter dette spørsmålet kom vi oss over på spørsmålene som handlet om koronapandemien, for så til nøkkelspørsmålene. Nøkkelspørsmål er det en ofte bruker mest tid på i et intervju, og her kan det oppstå spørsmål og svar som krever utdypning. Disse spørsmålene er med på å gi forskeren den informasjonen en søker etter (Johannessen et al., 2021, s. 112).

Før intervjuene tok plass sendte jeg intervjuguiden til begge informantene, slik at de hadde kjennskap til hvilke spørsmål jeg kom til å stille. Under begge intervjuene satt vi på et rom der vi kunne snakke uten forstyrrelser, og der startet vi med litt småprat før vi gikk over til informasjon og signering av samtykkeskjema. Dette hadde de også fått i forkant, men ble signert før intervjuet begynte (kapittel 7.1). Etter at samtykkeskjema var signert spurte jeg om de var klare for å sette i gang med spørsmålene, deretter trykket jeg på knappen på lydopptakeren og stilte det første spørsmålet. Intervjuguiden ble brukt som et utgangspunkt, og jeg var oppmerksom på å stille spørsmålene i en rekkefølge som virket naturlig ut ifra hvilken vei informantens svar og refleksjoner tok. Begge informantene kom med utfyllende svar som ga meg innsikt i hvordan de opplevde og jobbet under pandemien. Til slutt spurte jeg om det var noe mer de ønsket å dele. Alle spørsmålene ble besvart i begge intervjuene, og tok omkring 45 minutter hver.

3.5 Analysearbeid

Når en analyserer, deler en det opp i biter eller elementer slik at en kan avdekke et budskap, og finne mønsteret i datamaterialet. Når datamaterialet er analysert kan forskeren komme til en konklusjon som svarer på problemstillingen. Kvalitative data må tolkes, og dette betyr at en setter noe i en større sammenheng. Her er det vanlig å se funn opp mot relevant teori, der forskeren også forsøker å forstå og forklare funnene (Johannessen et al., 2021, s. 152).

Det første jeg gjorde etter at intervjuene var ferdig, var å begynne med transkripsjonen. Ingen av personopplysningene skulle oppbevares på private enheter, så her transkriberte jeg det direkte fra lydopptakeren og videre inn i et dokument. Her var det viktig at jeg fikk skrevet ned alt informantene sa, så her lyttet jeg gjennom det flere ganger. Etter at transkripsjonen var fullført gikk jeg gjennom datamaterialet og begynte med organisering, også kalt datareduksjon. Her gikk jeg inn i dokumentene med transkripsjonene, og sorterte datamaterialet inn i fire forskjellige fargekoder som representerte fire ulike kategorier. Jeg samlet deretter de ulike fargekodene inn i hvert sine dokument. Dette åpnet opp for at jeg kunne se mønster og sammenhenger i datamaterialet, noe som bidro til å hjelpe meg under formulering av presise og informative funn og konklusjoner i oppgaven. En kan se på dette som tverrsnittbasert inndeling av data, som går ut på at en deler inn data i et konstruert system for å gjøre det enklere å finne og organisere dataene på en effektiv måte. Denne prosessen kalles også kategorisk inndeling, fordi den gjerne er i en form for kategorisering (Johannessen et al., 2021, s. 154). Jeg vil gå nærmere inn på de ulike temaene for fargekoder i kapittel 4.

3.6 Metodekritikk

Det er viktig å være kritisk til sitt valg av metode, og evaluere resultatene en sitter igjen med. Jeg så på intervju som den forskningsmetoden som passet best når det var snakk om noe som tok plass tilbake i tid. Jeg var innom tanken på spørreundersøkelse, og muligheten for å kombinere disse to metodene. Dette var derimot noe jeg gikk bort fra da jeg var usikker på om jeg hadde nok tid til å benytte meg av to metoder, samtidig som at spørreundersøkelse kan begrense hvor utdypende datamaterialet blir.

Validitet og reliabilitet er to begreper som kan være viktig under et forskningsprosjekt, særlig hvis en skal være kritisk. Begrepet validitet kommer fra det engelske begrepet validity, som betyr gyldighet. Begrepsvaliditet handler om at en måler det som det ønskes å måles (Johannessen et al., 2021, s. 44). Reliabilitet omhandler datas pålitelighet, altså hvor nøyaktig dataen er, hvilken data som brukes, hvordan den er samlet inn og hvordan den er bearbeidet

(Johannessen et al., 2021, s. 27). I dette forskningsprosjektet tok jeg for meg den kvalitative forskningsmetoden intervju, der jeg intervjuet to informanter.

Under intervjuene stilte jeg åpne spørsmål knyttet til koronapandemien, og her kunne informantene komme med utdypende svar om deres tanker og opplevelser. Når det gjelder validiteten så jeg i ettertid at ett av spørsmålene jeg stilte ikke nødvendigvis måler det problemstillingen spør etter, og dette gjelder spørsmålet om foreldresamarbeid (kapittel 7.2). Problemstillingen går inn på hvordan pandemien har påvirket barnehagelæreres relasjoner med barna, og spørsmålet jeg stilte omhandlet foreldresamarbeid under tiden med kohorter. Likevel er foreldresamarbeid viktig også når det gjelder relasjoner med barn, så det kan bli sett på som relevant til problemstillingen. Dataen ble samlet inn ved hjelp av lydopptaker, for så at det ble transkribert direkte og ordrett inn i et dokument. Reliabiliteten er derfor pålitelig og nøyaktig her. Videre ble det fargekodet ut ifra hvilke tema det ble snakket om.

Utvalg av informanter kan også ha en betydning for datamaterialet jeg sitter igjen med. Begge informantene var noen jeg hadde kjennskap til fra før, noe som kan bli sett på som både positivt og negativt. Dette kan ha gjort påvirkning på deres svar, enten ved at de for eksempel fortalte meg det de trodde at jeg ønsket å høre, eller at de var mer åpne og komfortable med meg. Ved at jeg bare intervjuet to informanter er det begrenset hvor mye informasjon og perspektiver jeg har samlet inn og analysert. Hadde jeg hatt flere informanter har det kunne økt reliabiliteten av funnene mine, og det har dermed blitt enda mer pålitelig og gyldig gjennom at jeg hadde fått flere synspunkter rundt det problemstillingen spør etter.

3.7 Forskningsetikk

Når det gjelder forskning kan det oppstå etiske spørsmål og dilemmaer knyttet til blant annet samfunnsforskning (Johannessen et al., 2021, s. 45). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora, også kjent som NESH, har vedtatt forskningsetiske retningslinjer (NESH, 2021). Disse retningslinjene gir forskeren tre typer hensyn som en må tenke på. *Informantens rett til selvbestemmelse og autonomi* er en av disse retningslinjene, og her går det ut på at deltakeren skal kunne bestemme over sin deltakelse. Det skal være frivillig å delta, og en skal kunne trekke seg fra prosjektet til enhver tid. *Forskerens plikt til å respektere informantens privatliv* går ut på at en selv bestemmer hvilken informasjon en deler. Her er også taushetsplikt sentralt, og deltakeren skal være sikker på at opplysninger om informanten ikke kan identifiseres. *Forskerens ansvar for å unngå skade* er sentralt når det gjelder medisinsk forskning, men er også relevant for samfunnsvitenskapelig forskning. Her

gjelder det å være kritisk til å stille spørsmål som kan omhandle sensitive og sårbare områder, slik at deltakeren utsettes for minst mulig belastning (NESH, 2021). NESH sine retningslinjer var beskrevet i samtykkeskjemaet som informantene signerte før intervjuet begynte, så disse retningslinjene ble fulgt i forskningsprosjektet.

Forskningsprosjektet er også godkjent av SIKT, og stiller til kravene om samtykke, frivillighet, anonymitet og konfidensialitet. Det ble sendt søknad til SIKT for at jeg skulle benytte meg av lydopptaker under intervjuene, og når søknaden ble godkjent satte jeg i gang innsamlingen av datamateriale. Ved bruk av lydopptak vil informantens stemme kunne knyttes til informanten, og det er derfor en personopplysning. Det er lovpålagt for en institusjon å dokumentere alle behandlinger av personopplysninger, så en må derfor sende inn søknad for å få dette godkjent før innsamlingen tar plass (SIKT, 2023).

4. Funn og drøfting

I dette kapittelet vil jeg trekke frem de mest relevante funnene jeg har gjort meg i de to intervjuene som har blitt gjennomført, for så å drøfte det opp mot relevant teori etter presentasjon av funn til hvert tema. De mest relevante funnene vil bidra til å svare på problemstillingen: *Hvordan har koronapandemien påvirket barnehagelæreres relasjoner med barna?* Kapitlene er inndelt i fire ulike deler, som går inn på ulike tema som var sentrale under innsamling av datamateriale. Disse fire temaene er relasjoner, utfordringer, endringer og ledelse. De fiktive navnene Heidi og Ine vil bli gjennom hele kapittelet.

4.1 Relasjoner

Det første spørsmålet jeg stilte knyttet til problemstillingen var «Kan du fortelle litt om din opplevelse av pandemiens oppstart, og hvordan dere jobbet?». Her kom begge informantene med utdypende svar der de gikk inn på sine opplevelser. Både Heidi og Ine startet med å dele at de opplevde en følelse av skremsel og panikk under oppstarten av koronapandemien. Heidi forteller at hun opplevde at barna plukket opp ting hjemmefra, som for eksempel at de hørte at noen har blitt syk og muligens dødd av viruset. Dette resulterte i at barna ble redde.

«Og da trenger de jo oss voksne enda nærmere. Vi fikk en sånn forståelse på hvor viktig vi er for ungene da, hvor viktig voksenkontakten er for ungene. Det fikk vi noen fine diskusjoner på, og hvor vi måtte bare si at vi kan ikke holde to meter til ungene.» (Heidi)

«Så vi hadde noen nyttige diskusjoner innad i personalgruppa på hvordan vi opptrer som voksne. Nå tenker jeg på relasjonene da, med ungene akkurat når det oppsto. Men det var jo ... Vi var jo like mye preget av den skremselen som var.» (Heidi)

Videre forteller Heidi at de har blitt påvirket av det de har vært gjennom både i samfunnet og på jobb, og at dette har resultert i mange refleksjoner rundt medmenneskelige forhold og bånd.

Begge informantene fortalte at de har snakket om sine opplevelser rundt kohorter med kollegaene sine i etterkant av pandemien. Her kom det frem at de har gode erfaringer med denne tiden, og at det var godt med mindre grupper fordi de kom nærmere barna.

«Vi fikk en helt annen kontakt med ungene. Det var færre å forholde seg til, du hadde liksom de tre du skulle være sammen med. Du fikk jo et veldig sterkt bånd mellom den voksne og de barna da, så det er veldig positivt. Den gruppa jeg hadde under korona er på en måte den hjertegruppa, den gruppa som jeg føler at jeg har fått best kontakt med.» (Ine)

«Vi hadde på en måte bedre tid til ungene. Og de sier det jo alle, alle sier at de kom så mye nærmere ungene i den tida. Og det er jo litt også fordi det var færre unger da. Du skal ikke innom alle nitten, du skal ikke sikre at alle nitten har fått noe. Du skulle bare sikre at alle seks hadde fått noe. Så det er nok en stor forskjell det da.» (Heidi)

Ine delte også at blant annet vasking av leker og diverse ble en felles aktivitet de gjorde i fellesskap.

«Når jeg holdte på med vasking av leker og sånn, det hadde ingenting å si. Vi gjorde det sammen, barna var med litt og ... koste seg med det. Det ble liksom en greie, en kjekk ting vi gjorde sammen» (Ine)

Heidi fortalte at de har blitt mer bevisst på hvor viktig relasjonene med barna er.

«Jeg vil si at mine relasjoner med ungene har blitt styrket av det her. Måten å skape relasjoner med mennesker har blitt styrket av det også, fordi jeg så på en måte hvor viktig det var og hvor mye vi egentlig savnet å være sammen.» (Heidi)

4.1.1 Drøfting

Det kom frem at begge informantene satt med en følelse av skremsel og panikk under starten av koronapandemien, men sitter nå igjen med positive tanker knyttet til inndeling av kohorter. Inndeling i mindre grupper førte til at de kom nærmere barna, og dette førte til at relasjonen også ble sterkere mellom barn og voksne. I *Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager* står det at det skal være minst én ansatt per tre barn under tre år, og minst én ansatt per seks barn over tre år (Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, 2017). Denne regelen ble fulgt når det var kohorter i barnehagene.

Heidi og Ine er ikke de eneste som har gode erfaringer knyttet til inndeling i kohorter. I forskningsrapporten *Håndtering og konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager* kommer det frem at dette var positivt for de yngste barna, og dette ved at de blant annet fikk tettere oppfølging av stabile voksne. Dette resulterte i at relasjonene mellom voksne og barn ble styrket. I rapporten kom det også frem at barn fikk muligheten til å utvikle leken med de samme barna over tid, noe mine informanter ikke nevnte under intervjuene (Os et al., 2021). Likevel sa Ine at gruppen hun hadde under inndeling av kohorter er de hun selv føler at hun har gjort mest kjekke ting med, og der tenker jeg at lek hadde en stor plass i hverdagen. Det kom også frem i intervjuet med Ine at barna ble inkludert i mye av det praktiske, som for eksempel vasking av leker. Det at de gjorde dette i fellesskap kan være positivt for barnas

sosiale kompetanse, blant annet ved at en for eksempel samarbeider og jobber sammen om å gjennomføre noe.

I Rammeplan heter det «Personalet skal legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og hverandre» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Selv om de sto midt i en krisesituasjon og var preget av skremsel og panikk, klarte de å oppfylle det Rammeplan sier at de skal gjøre. Heidi delte at hennes måter å skape relasjoner med mennesker på har blitt styrket av koronapandemien. Dette viser derfor hvordan situasjonen kan ha gjort en positiv effekt når det gjelder relasjoner med barna, men det er likevel negative effekter også. De sto i en vanskelig situasjon, og ble preget av dette både i samfunnet og på jobb.

4.2 utfordringer

En utfordring som Heidi kjente på under tiden med inndeling i kohorter var at de følte seg veldig utsatt for smitte, samtidig som at de ikke kunne holde avstand fra barna. Hun sa at de gikk rundt og kjente risikoen for å bli smittet, fordi det gjorde mer skade på barna om de ikke var nær dem.

«Også var det jo litt med, altså, folk ble jo syke også. Skal være hjemme lenge, vi ble færre folk på jobb, samtidig som at vi skal ha alle barna.» (Heidi)

«Vi fikk jo ikke være borti andre sin mat, vi fikk jo ikke ha pause sammen, vi kunne ikke risikere at alle de voksne i barnehagen ble syke samtidig. Fordi da hadde vi ikke voksne til å være sammen med barna» (Heidi)

Heidi fortalte også at det var en utfordring med usikkerheten som var i samfunnet, og at dette var noe de følte på, også på jobb.

«I begynnelsen var det ... ikke bare det at alt var nytt og at det var skummelt og farlig, fikk ikke lov til å gå i hele barnehagen, skulle ikke være nærme folk liksom. Ungene merket jo dette, at vi voksne var annerledes. Og de søkte jo mer kontakt da.» (Heidi)

Videre fortalte hun at barn ikke alltid klarer å gi uttrykk for at de er redde, fordi de selv ikke vet at de er redde.

Jeg var interessert i å høre hvordan de opplevde foreldresamarbeidet når det var inndeling av kohorter, og de kun hadde ansvaret for sin gruppe. Heidi fortalte at de hadde telefontid med foreldre da barnehagen var stengt, og Ine kommuniserte mye på e-post. De snakket sammen

og holdte avstand da barnehagen åpnet igjen, og den største forskjellen var at de ikke fikk komme inn på avdelingen, fortalte Ine.

«Det var på en måte det å høre på foreldrene da. Det å hjelpe dem med å på en måte ta avgjørelser. Er dette innafor, kan barnet mitt være i barnehagen nå, kom det noe snørr? Hvor går grensa for det? Det var mye sånn da.» (Heidi)

Ine fortalte at foreldresamarbeid var noe hun tenkte veldig på før barnehagen åpnet opp igjen, fordi hun liker å ha kontroll på ting.

«Jeg er litt sånn kontrollfreak og. Jeg vil gjerne ha samtalen med foreldrene hver dag. Det er litt sånn ... du blir litt kontrollfreak også tror jeg. For det er jo du som har hovedansvaret hvis det skal skje noe, og da liker jeg å komme litt i forkant.» (Ine)

Videre fortalte hun at hun tror det var viktig med god informasjon til foreldrene, og at det ikke var vanskeligere enn at de andre ansatte kunne stikke hodet inn på hennes avdeling om de lurte på noe. Dette sa også Heidi. Heidi fortalte at tillit til de ansatte var sentralt under inndeling av kohorter, og at hun stolte på at de andre ansatte tok ansvar.

«Det ble gitt tillit til de voksne på de andre gruppene til å ta ansvar. Til å gjennomføre det. Og da kjente jeg at jeg forventa og stolte på at de voksne tok det ansvaret for de foreldrene. Også var det ikke verre enn at de kom å spurte hvis det var noe, vi snakket sammen» (Heidi)

4.2.1 Drøfting

Det er ikke til å legge skjul på at en kan møte på mange utfordringer når hverdagen plutselig blir mer annerledes enn det en er vant til. Inndeling i kohorter var en av smitteverntiltakene som ble satt av Regjeringen under pandemien, og barnehagene hadde ikke et annet valg enn å følge disse tiltakene. En av utfordringene som ble nevnt, var risikoen for å bli smittet selv, samtidig som en måtte være nær barna for å ivareta deres behov. Dette førte til at informantene hadde en hverdag fylt med usikkerhet og risiko for smitte, samtidig som at de skulle ha ansvar for å gi barna den omsorgen de trenger. Ut ifra det informantene delte virket det som at de håndterte utfordringen knyttet til å begrense kontakt mellom ansatte i ulike grupper fint, selv om de kjente på usikkerheten rundt smittesituasjonen. I rapporten til Os, Myrvold, Danielsen, Hernes og Winger, ble dette trukket frem som en negativ side knyttet til kohorter (2021, s. 77).

Tillit til hverandre var også noe informantene hadde fokus på. Her stolte de på at de andre ansatte gjorde det de skulle, samtidig som at det ikke var noe problem å snakke sammen – så lenge avstanden ble ivaretatt. Dette gjelder også foreldresamarbeid. Barnehageloven §1 sier at barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Barnehageloven, 2005). Begge informantene erfarte et godt foreldresamarbeid til tross for en annerledes hverdag, og det var god kommunikasjon fra både dem og foreldre sine sider. Her var det viktig å gi god informasjon til foreldrene. Her fulgte de dermed det barnehageloven sier når det gjelder samarbeid med hjemmet.

I rapporten til Os, Myrvold, Danielsen, Hernes og Winger kommer det frem at barnehagelærerne ga uttrykk for at deres arbeid opplevdes som utfordrende og slitsomt, samtidig som at det var meningsfylt (2021, s. 73-74). Dette er noe jeg også tolker ut ifra det mine informanter delte med meg. Selv om de følte på at det var farlig og ikke fikk lov til å bevege seg rundt i hele barnehagen, sitter de likevel igjen med flere positive erfaringer.

4.3 Endringer

Heidi snakket om hvordan hennes bevissthet rundt å gi barna tid har endret seg.

«Jeg kjapper meg ikke forbi dem lengre, sånn som jeg kanskje gjorde før. Jeg har blitt litt mer bevisst på at «jeg faktisk vil høre hva du sier, og da må jeg kanskje vente et minutt på at du klarer å si det». Jeg har blitt mer bevisst på kommunikasjon med barna, bevisst på deres initiativ, bevisst på at barn trenger litt lengre tid til å koble tankene til ordene» (Heidi)

Hun fortalte også at etter alt vi har vært igjennom, er det en bevissthet rundt signalene til barna som har endret seg. Uforutsette ting kan påvirke oss mye, og barna kan ta med seg ting hjemmefra til barnehagen, fortalte hun. Hun har også blitt mer bevisst på hvor viktig det er at de voksne er trygge og til stede, og stabiliteten rundt barnet. Her nevnte hun også at relasjoner med barn og voksne er viktigere nå enn før. Dette er også noe de har snakket om i personalgruppa.

Ine fortalte at kohorter var en positiv opplevelse, og at de nå ser viktigheten av inndeling av grupper. De har fortsatt med gruppeinndeling, og de ser at dette er noe som er til nytte for alle barna – ikke bare de som trenger litt ekstra oppfølging.

«Alle blir roligere, og alle får en bedre dag. En føler seg forstått fordi det er rolig rundt dem, og de får riktig kontakt med den voksne. De voksne blir ikke så distraheret av alt mulig, og er mer til stede» (Ine)

4.3.1 Drøfting

I en annerledes hverdag som kan oppleves som en brå endring for barna, er det særlig viktig med sensitive voksne. Det virker som at Heidi og Ine har endret sin bevissthet rundt å gi barna tid og oppmerksomhet, samtidig som at de har blitt mer oppmerksom på kommunikasjon med barna. Det er også sentralt og viktig for dem at de voksne er trygge og til stede, som de også har erfart viktigheten av under inndeling av kohorter. Gruppeinndeling har vist seg å være positivt for barna, og det har påvirket barna på en god måte ved at de har blitt forstått og at de har erfart trygghet. Dette har også påvirket de ansatte ved at de er mer til stede og fokuserte sammen med barna.

Heidi fortalte at hun nå tar seg mer tid til å forstå barnas signaler, og at det er en bevissthet rundt dette som har endret seg. Endringer kan påvirke barna på ulike måter, og med barn som uttrykker seg ulikt er det viktig med sensitive voksne som forstår dem. Det virker som at Heidi har kjent på utvikling av sin rolle som en sensitiv voksen. Personalgruppa har snakket om dette, og dette er noe Drugli & Lekhal skriver kan være fint å gjøre når en er usikker på et barns signaler eller uttrykk (2018, s. 117). Her kan en ta i bruk for eksempel videoopptak eller praksisfortellinger for å jobbe med det i fellesskap. Dette kan være med på å øke bevisstheten om betydningen av barnas signaler til hele personalgruppa, og ikke bare én voksen.

Ine fortalte at inndeling i mindre grupper er noe de har fortsatt med, og at det har gitt positive effekter på både de ansatte og barna. Gruppeinndelingen kan derfor være årsaken til at Heidi har hatt en utvikling som en sensitiv voksen. Ut ifra informantenes refleksjoner i kapittel 4.1 rundt at de fikk en helt annen kontakt og hadde bedre tid til barna, viser de en bevissthet om hvordan små endringer kan ha stor betydning for barna. Dette kan en også se ved at de har reflektert i ettertid, og gjort endringer på avdeling og utvikling av bevissthet.

4.4 Ledelse

Begge informantene jobber som pedagogiske ledere. Under inndeling av kohorter fortalte Heidi at de lagde en plan med hva de skulle ha fokus på, slik at de fylte dagene med noe. Her ga derfor Heidi ansvaret til den voksne på de ulike gruppene, og forventet og stolte på at de gjennomførte det.

«Så det ble egentlig en fin øvelse for meg som pedagogisk leder, å gi ansvaret over på de andre. Også for dem da, å føle på at de har frihet til å gjøre det hvordan de vil med det temaet.» (Heidi)

Videre fortalte Heidi at veiledning av ansatte gikk mye ut på å snakke sammen for å høre hvilke tanker de sitter med.

«Det var mer tid til å ta den der «hva tenker du da? Hvordan skal vi løse det? Hvordan tenker du å løse det? Ja, men gjør det! Det ble litt mer den type veiledning da. Og kanskje i dagens barnehage, så skjer ting fortere slik at du ikke tar deg tid til det samme lenger.» (Heidi)

Når det gjelder veiledning gjennomførte Ine det ved å ta en kjapp samtale med de ansatte på morgenen og før de dro hjem. Her delte de hvordan det hadde gått den dagen, og om de skulle fortsette på samme måte.

«Og da fikk vi liksom tatt litt vare på hverandre og. Var det noe som ikke var så kjekt i dag, ja, hvordan kan vi gjøre det annerledes i morgen?» (Ine)

Ine delte at de hadde avdelingsmøter digitalt slik at de kunne høre hvordan det gikk med hverandre. De hadde også ledermøter digitalt. Videre fortalte hun at kommunikasjon var sentralt.

«Jeg tror ledergruppa var flink til å snakke sammen, legge gode planer og sånn. Vi gjorde det samme. Sendte ut felles informasjon, foreldrene var flinke til å gjøre det de skulle gjøre, så det sklei godt.» (Ine)

4.4.1 Drøfting

Begge informantene er pedagogiske ledere på sine avdelinger. Pedagogiske ledere har et ansvar om å lede arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen. De skal også veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplan oppfylles gjennom arbeidet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Heidi og Ine delte sine erfaringer rundt hvordan de ansatte jobbet. Heidi fortalte at de ansatte fikk frihet til å gjennomføre aktiviteter og oppgaver knyttet til et bestemt tema sammen med barna, slik at de fikk gjøre det på sin måte. Dette kan være positivt når det gjelder å styrke ansattes engasjement og kreativitet med barna. Ine delte sine tanker knyttet til viktigheten av kommunikasjon og samarbeid med både de ansatte og foreldre. Avdelingsmøter og ledermøter ble gjennomført digitalt som et resultat av tilpasning til smittesituasjonen.

Begge informantene tilpasset seg situasjonen når det gjelder veiledning av ansatte. Heidi fortalte at veiledning besto mye av å undersøke hvilke tanker medarbeideren satt med, og veilede medarbeideren til å få disse tankene ut. Her ble det også nevnt at i dagens barnehage kan veiledning gå noe fortere, fordi det ikke er like mye tid den dag i dag. Ine løste veiledningssituasjonen ved å ta en prat med sine medarbeidere på morgenen og ettermiddagen, for å høre deres tanker om dagen.

Dette viser at barnehageansatte måtte gå gjennom tilpasninger og finne nye måter å jobbe på. Det virker som at kommunikasjon, samarbeid og fleksibilitet er tre sentrale faktorer for mine informanter.

5. Avslutning og konklusjon

Problemstillingen for denne oppgaven var «Hvordan har koronapandemien påvirket barnehagelæreres relasjoner med barna?». I oppgaven har det blitt gjennomført to kvalitative intervju med to barnehagelærere som jobber som pedagogiske ledere. Formålet med denne forskningen var å danne meg kunnskap om hvordan koronapandemien kan ha påvirket deres relasjoner med barna i barnehagen. I dette kapitlet vil jeg kort oppsummere oppgaven, og svare på problemstillingen.

I denne oppgaven har jeg sett på relevant teori knyttet til problemstillingen, og blant annet beskrevet prosessen når det gjelder datainnsamling og analysearbeid. For å kunne besvare problemstillingen drøftet jeg mine funn i lys av tidligere presentert teori, forskning og rammebetingelser. Det var også viktig at forskningsetikk ble ivaretatt i prosessen.

Inndeling i kohorter var en av smitteverntiltakene som ble satt av regjeringen, og dette måtte barnehagene følge. En utfordring med å jobbe i barnehagen under pandemien var risikoen for å bli smittet selv, men dette tiltaket økte tryggheten for alle. Tillit til hverandre og et godt foreldresamarbeid er alltid sentralt i en barnehagehverdag, men det kom frem at dette var særlig sentralt under koronapandemien.

For å svare på problemstillingen sitter jeg igjen en konklusjon om at koronapandemien har påvirket relasjonene mellom barnehagelærerne og barn i barnehagen positivt. Dette har jeg kommet frem til gjennom at informantene uttrykte at de sitter igjen med positive tanker knyttet til inndeling av kohorter i barnehagen. Dette har ført til at de har kommet nærmere barna, og relasjonen mellom voksne og barn har blitt styrket. Dette er også noe forskningsrapporten viser (Os et al., 2021, s. 77). De sitter igjen med gode refleksjoner og tanker, og har utviklet seg som et resultat av deres arbeid under pandemien. De har erfart utvikling av bevissthet rundt både gruppeinndeling og sensitive voksne, og fått en bedre forståelse for hvor viktig relasjoner *faktisk* er.

Selv om koronapandemien var en tid preget av skremsel og panikk, klarte informantene å håndtere situasjonen og oppfylle flere av rammeplanens innhold og oppgaver. Det var både positive og negative effekter av koronapandemien, og i fremtidige situasjoner kan det være viktig å ta hensyn til begge disse sidene.

6. Litteraturliste

- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64)*.
<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Drugli, M. B. (2018). Emosjonell utvikling og tilknytning. I V. Glaser, I. Størksen, & M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen* (s. 49-77). Fagbokforlaget.
- Drugli, M. B., & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Cappelen Damm.
- Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager*. (2017). (FOR-2017-06-22-1049). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-22-1049>
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag.
- Killén, K. (2012). *Forebyggende arbeid i barnehagen*. KF.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir.
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen—bokmal-pdf.pdf>
- NESH. (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*.
<https://www.forskningsetikk.no/om-oss/komiteer-og-utvalg/nesh/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Os, E., Myrvold, T. M., Danielsen, O. A., Hernes, L., & Winger, N. (2021). *Håndtering og konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager*. (1502-9794, 201936). OsloMet.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/6502/Rapport%20Koronabarnhage.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Schibbye, A.-L., & Løvlie, E. (2017). *Du og barnet*. Universitetsforlaget.
- SIKT. (2023). *Meldeskjema for personopplysninger i forskning*. Hentet 26. april 2023 fra <https://sikt.no/fylle-ut-meldeskjema-personopplysninger>

Størksen, I. (2018). Sosial utvikling. I V. Glaser, I. Størksen, & M. B. Drugli (Red.),
Utvikling, lek og læring i barnehagen (s. 79-105). Fagbokforlaget.

Tjernshaugen, A., Hiis, H., Bernt, J. F., Braut, G. S., Bahun, V. B., & Simonsen, M. M. (2023,
31. januar). Koronapandemien. I *Store norske leksikon*.
<https://sml.snl.no/koronapandemien>

Utdanningsdirektoratet. (2022, 12. februar). Beredskap: veileder om smittevern for
barnehager. *Udir*.

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/veileder-om-smittevern-for-barnehager/>

7. Vedlegg

7.1 Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Hvordan har koronapandemien påvirket barnehagelæreres relasjoner med barna i barnehagen?”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å danne meg kunnskap om hvilke betydninger koronapandemien har hatt for ansattes relasjoner med barna. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å danne meg kunnskap rundt ansatte i barnehagen sin opplevelse av relasjoner med barna under pandemien vi har vært gjennom. I bacheloroppgaven skal jeg forske på hvordan koronapandemien påvirket ansattes relasjoner med barna.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole er ansvarlig for dette prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Under dette prosjektet skal jeg intervju barnehagelærere i to ulike barnehager.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at vi gjennomfører et intervju. Intervjuet inneholder spørsmål knyttet til koronapandemien og ansattes relasjoner med barna i barnehagen under pandemien. Jeg tar lydopptak med lydopptaker, og tar samtidig notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Dronning Mauds Minne Høgskole og mine to veiledere vil ha tilgang til denne oppgaven.
- For å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysninger vil navnet og dine kontaktopplysninger bli erstattet med en kode. Jeg vil også transkribere lydopptaket, og slette det ved prosjektslutt.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 28.04.2023. Dine personopplysninger og lydopptak blir slettet ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Dronning Mauds Minne Høgskole* ved Laila Skjei Flormælen (E-post: lsf@dmmh.no) & Marie Glasø Glein (E-post: mgg@dmmh.no)
- Vårt personvernombud: post@dmmh.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personvernombudet@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Laila Skjei Flormælen & Marie Glasø Glein

Student

Silje Sjøasæther

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Hvordan har koronapandemien påvirket ansattes relasjoner med barna?*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at mine personopplysninger lagres frem til prosjektslutt

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca.
28.04.2023

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.2 Intervjuguide

Intervjuguide

Oppstart:

- Forklare hva intervjuet skal brukes til
- informere om oppgaven og problemstilling

Hvordan har koronapandemien påvirket ansattes relasjoner med barna?

- (!) Informanten vil være anonym i intervjuet

Spørsmål:

1. Kan du fortelle litt om deg selv? (Hvilken utdanning har du, og hvor lenge har du jobbet i barnehagen?)
2. Hvilken aldersgruppe jobber du på, og hvor mange barn og voksne er dere på avdelingen?
3. Kan du fortelle litt om hvordan din opplevelse av pandemiens oppstart var, og hvordan dere jobbet? (kohorter, endringer i åpningstid, hygiene etc.)
4. Er det noen barn der relasjonen mellom dere endret seg? Kan du fortelle litt om dette? (nye relasjoner, brudd etc.)
5. Hvilke «regler» hadde dere på avdelingen, og hvordan opplevde barna den nye hverdagen? Påvirket det relasjonen mellom dere?
6. Hvordan tror du at dine medarbeidere opplevde relasjonene de hadde til barna?

7. Hvordan opplevde du at veiledning med ansatte gikk?
8. Hvordan jobbet dere med foreldresamarbeid når du ikke var sammen med barnet det gjaldt?
9. Har opplevelsen her endret måten du jobber på i dag? Har du fått noen nye tanker?
10. Er det noe mer du ønsker å dele?